

PRZEŻEGNAĆ (28) *vb pf*

Oba e oraz a jasne.

inf przeżegnać (6). ◇ *fut 1 sg* przeżegnám (1). ◇ *3 sg* przeżegną (1). ◇ *praet 3 sg m* przeżegnął (7). *f* przeżegnała (1). ◇ *imp 2 sg* przeżegnáj (4). ◇ *3 sg* niech przeżegną (1) *RejWiz*, przeżegnáj (1) *BierRaj*. ◇ *con 1 sg m* bych przeżegnął (1). ◇ *3 sg m* by przeżegnął (1). ◇ *part praet act* przeżegnawszy (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Pobłogosławić, udzielić błogosławieństwa, używając określonych gestów lub odpowiednich słów; benedicere Cn [w tym: kogo, co (19)] (21)* : [Jezus] matuchnie ij apostołom podziękowáwłfy/ ij łaskawie przeżegnáwłfy/ Piotrowi kościol/ matuchnę lánowi poruczywłfy rzékl: Włtępuię ku oyttzu memu ij wállemu. *OpecŻyw* 174, 176; A nys fię będzies łpowiedal Będe przet tobą wnet młą miał Abych cie po młfy przeżegnał *RejKup* c2v; *RejFig* Aa2v; *RejPos* 225v; *WyprPl* C4.

Zwrot: »krzyżem świętym przeżegnać« (1): W Bércynonie przepukłé mu dziećię podano próżąc/ áby ie krzyżem S. przeżegnał. Ikoro to wczynił dziećię vzdrowiáło. *SkarŻyw* 311.

»przeżegnać ręką« = *wykonać gest błogosławienia* (1): Annas przeżegna ręką łtroże/ kináwłszy głową ná doł. *MWilkHist* D3v.

Szeregi: »przeżegnać a (i) (u)błogosławić« (2): A przetho włtępując w niebo náłz miłóściwy Pan/ [...] podniołszly ręce łwoie/ raczył przeżegnać á vbłogołłáwić Apołtoły łwoie/ y włszytek łwiát *RejPos* 134v, 135.

Przen (1) :

Zwrot: »przeżegnać kosą« (1): [mówi śmierć] A tá niewiáłtá [*Alcestis*] póydzie iuż pod ziemię. A idę do nię przeżegnać ią kofą *KochFrag* 46.

a. *O pokarmach, przedmiotach, chorych członkach ciała* (10) : Y łtalo łie ięłt gdy łiedziál z nimi [*Chrystus z apostołami*] za łtolem/ wziął chłéb a przeżegnał ij lámál a podáwál ijm. *OpecŻyw* 168.

Zwrot: »krzyżem świętym przeżegnać« (3): Lecż gdy ł. Bęnedict [!] krzyżem świętym łkłankę onę przeżegnał: ták iákoby w nię kámieniem vderzył/ zdruzgotaná zołtálá/ y on fię iad ná ziemię wyláł. *SkarŻyw* 249, 179, 457.

Szeregi: »błogosławić abo (i, to jest) przeżegnać« [*szyk 3:1*] (4): Tu widzimy iż Pan Chriłtus nie tylko Bogu dziękował; ále też chłeb y ryby przeżegnał/ y błogołłáwił. *WujNT* 232, 115 [2 r.], 155.

»przeżegnać i poświęcić« (1): Tegodłá gdy wieczérzé dokonáwáli/ wziáwłfy miły iezus chłéb przálny/ bogu oyttzu dzięki wczyniwłfy/ przeżegnał gij ij poświęcił *OpecŻyw* 93.

Iron. (3): Podnołżąc kielich [*podczas mszy*] ták Bogá bluzni. [...] Przydz poświęćicielu włzechmogący/ wietzny Boże/ y przeżegnay tę offiárę/ twoiemu łwiętemu imieniu nágotowáną. *KrowObr* 169v, 128v, 170.

2. *O Bogu: obdarzyć błogosławieństwem [kogo, co] (7)* : IUż złáłki łwey raczyłęłs przeżegnać ziemię twoię náłz pánie y wywielć zniewoley národ Iákobow *RejPs* 126.

przeżegnać z czego (1): Iedno nam tę noc zołtáwił/ cół nędznemu człéku łpráwił/ áby łwey pracy włzył. Ráczyłł nas y z they przeżegnać/ á przyłżly dzień łzczęłliwy dáć *ArtKanc* T4.

Szereg: »przeżegnać i poświęcić« (1): Wyłluchay panie modlitwę łlug twogich Przeżegnay y poświęć to Miałto Panie ktory łtrzeżelż zmowę y miłofierdzie łlugam twogim *TarDuch* E2.

α. *W życzeniach błogosławieństwa bożego (2)* : Myeycyeff fya dobrze wi wffitky duffe wyer[ne] ktore lyezicye wlonye zyemye dlugo ij fliro[ko] prze+zegnay was flonce fprawedywofcy [abi] wam dal na wyeky vziwac fwey fwyatlofcy *BierRaj* 21; A Pan cie niech przeżegna w fwoie fwięte imię/ Bo gdy mu dufać będyesz/ wżytko cie złe minie. *RejWiz* 185.

Synonimy: poświęcić, ubłogosławić.

Formacje współrdzenne cf ŻEGNAĆ.

Cf PRZEŻEGNANIE, PRZEŻEGNANY

LW